

Monumentnummer*: 516483

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 05 maart 2001
Kadaster deel/nr 82741/48

Woonplaats* Leeuwarden
Gemeente* Leeuwarden
Provincie* Fryslân

Locatiennaam Leeuwarden
Locatieomschrijving Binnenstad

Kadastrale gemeente* Leeuwarden
Sectie* B
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 4183

Omschrijving**

Inleiding

WOONHUIS, gebouwd voor de graanhandelaar Franciscus Hajonides van der Meulen door Hendrik Kramer in 1884-1885 in neo-renaïssancestijl met in de detaillering maniëristische invloeden. Oorspronkelijk had het pand een souterrain met een bel étage, die middels een trap en een diep portiek bereikbaar was. In 1929 werd het pand door Kramer verbouwd tot brillenwinkel, waarbij het souterrain en de bel-etage met de opgang verdwenen ten gunste van een winkelpui met een lage insteekverdieping. De ingang bleef in de linkertravee, thans echter op straatniveau. De rijkbewerkte toegangsdeur bleef bewaard, ook bij de verandering van de winkelpui in 1993, waarbij de deur in het midden van de nieuwe, symmetrische pui werd geplaatst. In de thans geheel gewijzigde tuin bleef een fontein bewaard, geleverd door de firma Kahle & Zn te Potsdam in 1885, vervaardigd uit een speciale zinklegering. De fontein ontving water uit een bak op het dak, waarin regenwater werd verzameld. Het hoogteverschil leverde de druk voor de fontein. In 1988 werd het object gerestaureerd door de firma Hankel te Oosterlittens, waarbij o.a. de ijzeren kern vervangen werd door een roestvrij exemplaar. De mogelijkheid om te spuiten is niet meer aanwezig.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

EXTERIEUR: pand op rechthoekige grondslag van twee bouwlagen en een afgeknotte schildkap in drie traveeën van donkere baksteen met kunststenen speklagen en decoraties. De twee maal verbouwde pui bevat alleen nog de rijk bewerkte voordeur met origineel messing beslag en hang-en-sluitwerk. Boven deze pui bleven de vensters van de insteekverdieping van 1929 bewaard. Een fries, versierd met een meanderlijst, scheidt de pui van de tweede bouwlaag. De tweede bouwlaag heeft in het midden dubbele openslaande deuren naar een balkon met een zwaar balusterhek, gedragen door voluutconsoles, die naar beneden zijn doorgetrokken tot halverwege de insteekverdieping. De deuren hebben een rijke omlijsting, die naar boven afgesloten wordt door een gebroken, gebogen fronton, waarin een halve vaas. De twee belendende vensters hebben een borstwering met verdiepte vakken en een rechte sluiting met een geprofileerd hoofdgestel. Een kroonlijst, onderbroken door vier paren gekoppelde consoles, die de geprofileerde gootlijst steunen, sluit de gevel af. Het dakschild, belegd asfaltshingles, heeft in het midden een kajuit met wangen en een driehoekig fronton, geflankeerd door twee oeils de boeuf. Een geprofileerde lijst sluit de afgeknotte schildkap af. De achtergevel heeft twee traveeën en drie bouwlagen. De begane grond en de verdieping van de linker travee zijn verbouwd. De verdieping van de rechtertravee heeft een groot glas-in-loodvenster, dat het trappenhuis verlicht. Daarboven zit een tegeltableau. Op de tweede verdieping zit een korfbogig gesloten glas-in-loodraam, dat de trap verlicht. Dit venster wordt bekroond door een gebroken fronton, dat gedragen wordt door consoles, die op cherubijntjes rusten. Het trappenhuis wordt afgesloten door een afgeknot tentdak met gebombeerde dakvlakken en is belegd met leien. De dakschilden aan de zij- en achterkant zijn belegd met gesmoorde Lucas IJsbrandpannen.

INTERIEUR: begane grond: een kwartronde marmeren trap met messing leuning voert van de winkel naar de bel-etage. In de gang bleef o.a. de tocht pui bewaard met geëtste ramen. De gang heeft een gestuct lijstwerk. Naar de vertrekken paneeldeuren in geprofileerde omlijstingen met supraportes eveneens in stuc. Van de voorsalon bleven o.a. het plafond en de suitedeuren bewaard. Het plafond is bereikbaar vanaf de insteekverdieping. Het is voorzien van rijke profilering en heeft de oorspronkelijke beschildering met o.a. voorstellingen van muziek (instrumenten en een partituur) en schilderkunst (palet, penselen en een doek). Voor het overige bloemen en ornamenten. Aan de kant van de voorkamer bleef de oorspronkelijke beschildering van de suitepui bewaard (slechts gedeeltelijk zichtbaar). De achtersalon heeft o.a. een rijk geornamenteerd stucplafond (wit), een zwartmarmeren schoorsteenmantel met op de boezem een spiegel in Lodewijk XV-stijl. Achterpui verbouwd. De wenteltrap naar de verdieping wordt verlicht door een eenvoudig glas-in-loodraam. Op de verdieping ligt aan de voorzijde over de gehele breedte een salon met o.a. een paneeldeur met supraporte, die aan de binnenzijde de oorspronkelijke beschildering heeft. Voorts is er een marmeren schoorsteenmantel met een spiegel op de boezem en een rijk versierd en beschilderd plafond. De twee vensters en de deuren behielden eveneens hun oorspronkelijke beschildering, benevens opzetstukken. Tussen de salon en de achterkamer ligt een keuken. In de achterkamer rest o.a. nog een eenvoudig plafond en een marmeren schouw. Op de zolderverdieping zijn enkele vertrekken ingebouwd. Ook het bovengedeelte van de trap wordt verlicht door een glas-in-loodraam.

In de tuin aan de achterzijde bevindt zich een fontein. De bak is een vierpas, waarbij de lobben afgewisseld worden door toten. Hierin staat een rond basement, omgeven door vier voluten, afgewisseld door vier schelpvormige waterbakken. Op de bovenrand van het basement staan vier gevleugelde putti. In het midden rijst een kandelaberzuil op, die een vrouwenfiguur draagt, met in haar rechterhand een krans (Flora?). De overige tuinrichting, die bestond uit o.a. een lattenpaviljoen is op een gedeelte van een imitatie rotswand verdwenen.

Waardering

PAND van architectuurhistorisch en cultuurhistorisch belang:

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege de zeer rijke Neo-Renaissancearchitectuur en de zeer uitgewerkte detaillering;
- vanwege de vele interieuronderdelen, die in een aantal vertrekken geheel en in de oorspronkelijke kleurstelling bewaard bleven;
- als belangrijk werk van Hendrik Kramer;
- vanwege de bijzondere fontein in de tuin;
- vanwege de prominente functie in de gevelwand van Over de Kelders.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis